

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Még:

o lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
Ara év egyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorit először 7 kr, másodszor 6 kr., harmad-
szor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr helyegjű. Előzetes s hirdetés s kiadó-hivatalnál kezeltek.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőreputa, STEIN J. könyvkereskedése.

Δ A törvénykezési értekezlethez. Azt olvasom, hogy a főkörmányszéki értekeztet a büntető törvény és eljárás körül az alkotmányos szabadsággal szintugy mint az 1791-ki VIII. törvény-cikkkel össze nem férő osztrák törvényeket elvetendőknek, és a hazai régibb büntetőtörvényeket és eljárást, vagy is a criminalis praxist az általános polgári szabadság és jogegyenlőség alapján helyreállítandóknak véleményezte.

Nagyon helyes az elv, de a dolog nincs kifejtve.

Erre pedig halaszthatlan szükség van, mert törvényhatóságaink a bünvádi eljárásokat csak egy hétig se tehetik függőbe. A törvény áthágások miatt befogottak vagy beperelték ügyeit haladék nélkül tárgyalni és elítélni kell, mert egy ártatlant se szabad bármi kevés időre polgári szabadságától megfosztva, vagy a büntető kereset Democles kardja alatt tartani; viszont a polgári társaságra nézve veszélyes egyéneket nem szabad ideiglenesen is menté tenni bármi okokból.

Tehát az eljárásnak törvényesnek de egyszersmind oly practikuson kifejtettnek kell lenni, nehogy a mostani viszonyok miatt a keresztülvitelben fenakadjon.

Minden bünvádi eljárásnak két stadiuma van: 1) azon előleges munkálatok, melyek alapján a büntető per elrendeltetik. 2) Maga a büntető per.

Fontos az első is, mert már a büntető perbe fogás a közvélemény, perköltségek, s alkalmatlanság tekintetéből a büntetésnek bizonyos mértékűt reásújtja a vádlottra: tehát egyes tisztviselőknél önkényére hagyni nem lehet. Másutt ezt is eskütszék határozza el. Nálunk azon közigazgatási tisztviselő, kinek a büntény tudomására jutott, előleges kinyomozást, politikai investigatiót tartott, a vádpontokat közölte a vádlottal, meghallgatta őt, beküldötte a kinyomozást a tisztséghöz, ez a közügyész véleményét bevette, és határozott a felett, hogy megindíttassék-e a közkereset vagy sem.

Egy századdal ezelőtt a fiscalis director vagy megyékben az alispán, a kit tetszett, önhatalmuknál fogva beperelték; de miután újabb időkben a főnnebb elterjesztett sokkal helyesebb pörbefogási eljárás törvényes gyakorlatba jött, semmi akadály nincs, azt most is fentartani.

De magának a büntető pernek folyamában három fontos kérdés, mely a jelen idők szerint különös figyelmet igényel: a) mi módon történjék a perbe hívás? b) írásbeli, vagy szóbeli eljárásnak legyen-e helye? c) minő módon legyen a tanúk kihallgatása?

A mi az első illeti: 1848 előtt a vádlott meghivatott a szokott módon, királyi tábla előtt indítandó keresetekben evocatotat a közügy igazgatási irnokok, megyei törvényszékek elibe a megyei táblabírák (vármegyei assessorok) által. Még nem tudjuk felállítatik-e a financia feletti vitája miatt a bécsi miniszteriumnak, most rögtön a királyi tábla mellé e fiscalis directoratus; de ha ez meg is történik, a jogegyenlőség és általános polgári szabadság után lehet-e azon különbséget tenni, hogy a nemesek elleni perek a királyi táblán, a többiek elleniek a megyei törvényszékeknél induljanak meg bizonyos bünvádi esetekben? Megyeinkben azonban hol vannak az assessorok, kik hajdan a közkereseti meghívásokat ingyen vitték véghez azért, mert a magán pörökbeli eljárásokban kapott pénzdíjak őket ezekért is kárpótolták? A megyei törvényszékeket rendeztek, bizonyos számú ítélőbírákat választottak meg: kétkeltem, hogy ha jelenleg azon 1848 előtti táblabírák, kiknek akkor elvitázhatlan törvényes joguk volt, a derék és alszékekre megjelenni s bíraskodni, mostani megyei törvényszékeinkbe megjelennének, őket ezek bíróitársaiknak elfogadnák, miután megyeink a bírósági hatóságot csak a megválasztott számra szorították. Véleményem szerint megszűnt a hajdani, csak is a nemességből felesketett táblabíráknak ítélőbírói joguk, és megszűnt a meghívásokra s tanúk kihallgatására nézve régebben gyakorolt hatóságuk is, melyeket ítélő bírói jogukból kifolyóknak tekintek. Annál fogva általok a büntető perekre

való meghívásokat megtétetni nem lehet, és miután ezek ingyen procednrák, jelenleg ezélt énni se lehetne.

Egyek vagyunk Magyarhómal, s ez elv itt is kíségit. Magyarországon divatzott a libellatorius eljárás: semmi se akadályoz müket Királyhágón inneneket, hogy a büntető pereket már most a szerint kezdjük meg: t. i. az alispán fölperessége alatt a közügyész adja be kétpéldányban a keresetlevelet a törvényszékhez, ez határozatilag idézze maga elibe bizonyos napra a per tárgyalás végett az alperest, az egyik példányt tartsa ben magánál, a másikat, melyre az idéző határozat is reá legyen írva, az illető szolgabíró által a bebógt vagy szabad lábbon levő vádlottal közölje. Azt hiszem, a vádiratnak így előleges közlése jobb biztositékot is nyújt a végett, hogy a vádlott magát a határozott időben védhesse: mint egy általános citatio, melynek következtében a „ratione praevia coram latius declaranda” alapján a beadandó kereset levélben jöhetnek elé vádpontok, mikről a vádlott magát előre tájékozni se tudta, s mégis rögtön védelemre kényszerítettnek.

Mi a másodikat illeti: 1848 előtt a büntető perek általános írásbeli eljárás mellett folytak. De akkor az urbéreseket védte vagy földesura saját ügyvéde által, vagy a megyeileg rendezett szegények ügyvéde. Jelenleg mindezek megszűntek; hazánkfiainak legnagyobb része pedig, ide érte a felszabadult urbéreseket majd nem általában, oly szegény, hogy ha írásbeli védelemre szorítottatik, nem lenne módja ügyvédet fizetni; saját maga pedig pörvédelmet írni képtelen; számokra a szegények ügyvédét ismét felállítani, a ki által magokat védeni kénytelenek, legyenek, annyi lenne, mint az osztrák rendszer alatti védő ügyvédek kinevezése, kiknek védelmében, miután nem a bizalom, hanem más adja, vajmi kevés megnyugvást tanálja bárki. Ne feledjük, hogy vannak törvényhatóságok, melyekben egyetlen ügyvéd se lakik; hányan győznék el a költséget, mely az ügyvédi védelemmel, kivált ha azt máshonnan kell hoztatni, kapcsolatban van? nyilvános titok, hogy mikor egyik alurbéri törvényszék 1858-ban azon elvet akarta gyakorlatba venni, (miben azonban fő-törvényszéki határozattal meggátoltatt), hogy minden perbeli iratás csak is ügyvédi subsignatio után bevehető: gr. Bethlen Farkas meghatalmazottjától, ki eziránt az ügyvédekkel alkudozni kezdett volt, egy ügyvéd évenként 800, egy másik 500 o. é. ftot kívánt évenként urbéri pörökbeli készen megküldendő keresetleveleinek és iratásainak csupán subsignatiójukért.

Azon elvet tehát megtartani lehetetlen, hogy büntető pereink csupán írásbeli eljárás mellett folyhassanak. Régibb időkben pereink legnagyobb része bizonyosan szóbeli eljárással folyt, csak későbbi gyakorlat tette általánossá az írásbeli pörök. Magyarországon újabb törvényeiben visszaállította a szóbeli eljárásokat némely oly pörökre nézve, melyek a nép szegényebb osztályára is kiterjednek, és gyors eljárást kívánnak. Kövessük az unió elvét, ne keszszük ki a szóbeli perfolyamat a bünvádi eljárásban, engedjük az alperes választására, hogy az ellene indított pert szóbeli tárgyalás mellett kívánja-e folytatni, vagy írásban védeni magát, s a mint ő óhajta, a szerint folyjon az egész mind a fölperest mind az alperest illetőleg.

De törvényszékeink a szóbeli perfolyam esetében szorosan vigyázzanak, nehogy ez az osztrák büntető törvénykönyv inquisitrius eljárásává fajuljon el; mert a magyar büntető törvénynek az osztráktól egyik lényeges különbsége éppen abból áll, hogy a büntető eljárás nem inquisitrius, hanem accusatorius, melyben a bíró a vádlónak szerepét legkisebb részben se ölhethi magára, a kövvádó pedig épp oly módon tartozik bizonyítani, és keresetében semmi több jogokkal nem bír, mint egy magánügyi fölperes.

A mi végre a tanúk kihallgatását illeti: 1848 előtt történt ez a magán esketések mintájára vagy a közigazgatási irnokok, vagy a megyei assessorok által, és az esketés a szokott módon authenticáltatott. Csupán bonyolodott esetekben, vagy a két

fél tanuinak ellentmondásakor tartott a törvényszék judicialis vagy communis inquisitiot, melyekben a tanukat önmaga, vagy a kebeléből kiküldött biztosok hallgatták ki, szembesítették egymással, vagy a vádlottal is. Ezen törvényszéki tanúkihallgatásoknak törvényeink minden oldalos esketésekkel feilálló eldöntő erőt tulajdonítottak. Azon okok, melyeket felebb a meghívások körül eléadtam, lehetetlenné teszik a tanúk kihallgatását a régibb módon közügyigazgatási irnokok és megyei assessorok által véghezvinni; kezdjük meg tehát megyei törvényszékeink általánosan azokat a törvényeink által határozott judicialis inquisitio módja szerint esketni, és vallómásaikat bevenni; így minden akadály el lesz hárintva, idővesztés nincs, a munka se szaporodik, mert az oldalos esketések authenticitóját is törvény szerint a törvényszék köteles megtétetni.

Időnkint bátor voltam és leszek törvénykezésünket, illetőleg észrevételeimet ezen hirlap útján közrebocsátani, míg valaha e fontos tárgyra nézve rendbe jövünk. Egyedül szegény rom-hazám java vezetett erre. Túl vagyok azon időn, melyben az ifjú évek nyugtalansága egy okádéklii kriticizmusra nógatott volna; azon korra jutottam, melyben nagyon örvendünk, ha azt mit magunk jónak látunk, más előbb s még jobban megmondotta, s részünkre a helyest kiáltók kényelmes szerepe jutott. De ha majdnem harmincz éveken keresztüli ítélőbírói foglalkozásom, s e pályán gyűjtött tapasztalásaim észrevételem velem hiányokat, melyek a honért hasonló buzgalommal lángoló érdemteljes férfiaknak figyelemeket ily bonyolodott igazságszolgáltatási állásban, a minőben a rémitő tizenkét év hozott, legjobb elvek, és legtisztább szándék mellett is elfutották, s ennél fogva felszólalni bátor vagyok: méltóztassanak az értekeztet tisztelt tagjai megbocsátani, és a haza ügye iránti azon köteletségnek tulajdonítani, melyet velök együtt mellőzhetlennek vallok. *)

Országgyűlési tárgyalások és hírek.

— A képviselőház 44. ülése június 14-én. A tegnapelőtti ülés jegyvkönyve hitelesítetvén, Deák megjegyzésére abban határozottabban kifejeztetett, hogy azon képviselők részéről, kik az eredeti szerkezetet minden módosítás nélkül kívánták megtartani, kérdés intéztetvén az elnökséghez: mit teendők azon képviselők, kik a beadott módosítványok fölött épen nem kívánnak szavazni: az elnökségtől azon választ nyerek, hogy miután azon esetben, ha a szavazás felállás és ülve maradás által történik, alig marad más hátra, mint a teremben jelen nem lenni, s hogy e kijelentés folytán hagyják el számosan a termet.

Ezután az elnök jelentést tett a beérkezett iratok felől.

A napi renden a felirati javaslatra tett módosítások szerkezetével megbízott választmány jelentése volt.

Szalai László választ. tag a feliratot benyújtja.

Tisza Kálmán jelenté, hogy a választmány a trónlemondási módosított szakasz ezen végszavait: „és a trónváltás kérdése iránt nem nyilatkozhatunk” kihagyandónak indítványozza, mert e szavak csak ismétlései a megelőzőeknek, hogy t. i. „azon okiratok megbírlásába nem bocsájtkozhatunk.”

Felolvastatott a módosított felirati javaslat.

Várady Gábor kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, ha a választmány indítványa elfogadjatik, s az érintett szavak kihagyatnak.

De Deák e szavak megtartása mellett szól.

Ha valamely kérdés, mond, vitásnak tárgya, megfogok mindig kísértetni minden módot, hogy még a többség határozatát ki nem monda, az én nézetem fogadtassék el. De a mint a többség egyszer határozott, s a többség határozata a ház végzése lett: azon pillanattól fogva a többség határozata már nem a többségé, hanem a házé, s ezt fentartani a ház minden tagjának kötelessége.

Tisza Kálmán igazolja a választmány indítványát a dolog lényegét a megelőző szavakban is eléggé látván kifejeztetnek.

A ház azonban a szerkezetet változatlanul megtartja. A fölolvastott felirat ellen sincs észrevétel, az elfogadtatván kinyomtatni rendeltetett.

A feliratot, a felső házhoz Keglevich Béla gr. jegyző viendi át.

Az elnök felhívja a házat, hogy az ezentuli napi rendet határozza meg.

*) Azt tartjuk s a kormányzéki értekeztet is, utóbbi számunkban közölt jegyzőkönyvből láthatólag, ugy nyilatkozott.

Balogh János indítványozza, hogy Cavour halála felett a nemzet nevében fájdalmát fejezze ki a ház.

Bonis Samu visszatér a napirend kérdésére s emlékezteti a házat azon határozatára, minél fogva a felirathat meg nem érintett kérdéseket külön határozatba kívánja foglalni. Ennélfogva első teendőül ohajtja kitűzteni a határozati javaslat feletti tanácskozást, azután a törvénykezés ideiglenes rendezését aztán az adóügyet s végre b. Eötvös Józsefnek a nemzetiségek kérdésében tett indítványát.

Besze legsürgősebbnek tartja az adóügyet s hivatkozik azon erőszakra, azon harásra, mely a törvényhozás gúnyára országgyűlés követett el.

Simonyi L. b. azon tekintetből, hogy a nemzetiségi kérdésnek incidentális megérintésénél mindig e kérdés mentilebbi tárgyalására utaltunk, Eötvös indítványának tárgyalását kívánja első sorba tétetni.

Vége az Andrassy Gyula gr. és Ráday G. gróf által ajánlott sorozat fogadtatott el, az elnök határozatul kijelenté, hogy a ház napjirendjére 1) a határozati javaslat, 2) a törvénykezés ideiglenes rendezése; 3) Eötvös J. b. indítványa, 4) az adóügy tűzetik ki.

Felsőházi ülés jun. 17. A vitakozást gr. Czirák János nyitja meg. Csak annyit kívánunk megemlíteni, — hogy noha „egynéni meggyőződése szerint szeretne volna, ha a felirathat az abdicationalis rész ki nem hull s az eredeti megszólítás megmaradt volna“ a képviselőház felirási javaslatát egész terjedelmében elfogadja s azt a felsőháznak elfogadás végett ajánlja, a törvényes szokás szerint együtt határozván el majd az alsóházzal annak felterjesztési módját. Igen nagy hatást gyakorolt „ünneplés tiltakozása a törvénytelen adók erőszakos behajtása ellen“, melyre az egész ház, élénk tetszésnyilvánítások közt fellélt. Hasonló volt a hatás akkor, midőn lelkesedve mondá, hogy csak lánczonn lehet őt az alkotmány bástyáiból elhuzozolni.

Utána b. Wenckheim Béla emelt szót. Mély hódolatot fejezve ki „az eredeti felírás szerzője, Deák — Magyarország e providentialis férfiak iránt,“ mire a történelmi jogok fejlesztése és a nemzetiségi politika között, melyet az előbbi javára döntött el. Az előtte szóló értelmében a felírást elfogadja.

Haynald erdélyi püspök, másfél óránál tovább tartott, s a ház által nagy figyelemmel hallgatott beszédében, melyet csak a többszöri helyeslés és éljen szakított félbe, éles elmével vitatta az Erdélyvel való unio törvényes voltát, rendre czáfolyva az ellene felhozott, vagy felhozható ellenvetéseket. Megmutatta, hogy az unio, egy a szász, mint a román nemzet érdekében van. El lehet mondani, hogy ő méltósága vala a nap hőse. Midőn az ülés eloszlott, a herceg-érsek, Magyarország bibornok-prímása lementet közben így szólott hozzá: „jól beszéltél fiam!“ mire a püspök az áldornagy kezét megcsókolta. Beszédét adni fogjuk.

B. Oreczy Gábor a tartalomdus beszédet tartott.

B. Prónay Béla a történet tanubizonyosságára hivatkozva, a magyar fajt úgy tüntette fel, mint a mely itt keleten, nyugot méltóságát megszilárdította s mindinkább megszilárdítani fogja. Mindhármán a felirási javaslat mellett nyilatkoztak.

Gr. Eszterházy Pál megragadó előadása által tünt ki. Beszéde azon sérelmek körül forgott, melyek a pragmatica sanction a kormány által ejtettek. Kívánja azt a további sérelmekről megóvni. „A nemzet — nyomd — bizalmat keres, de azt csak az alkotmány biztosításában fogja megtalálni. A halál s sértett nemzet kész fátvált vetni a multakra, kész megbocsátani, de jogait feledni soha.“ Szónok nemes egyszerű előadása mely hatást tett a kedélyekre. A felírást elfogadja.

Gr. Forgács Ágoston. Nemi humorral taglalja, mint akarja az osztrák kormány a maga alkotmányát hatalommal rántk erőszakolni, a mi nem megy, mert mindent lehet erőszakkal eszközölni, de bizalmat gerjeszteni nem. Beszéde vidám hangulatban tartja a házat. Szintén mint az utána szóló püspök Ranolder ő miga a felírás mellett szavaz. Az ülés három óra után oszlott el — holnap a tárgyalás folytattni fog.

A törvénykezési bizottmány többségének javaslata a volt erdélyi perrendtartás némi módosításokkal visszaállítására iránt.

Előre bocsátván, mikép az országbírói értekezletnek a polgári magánjogi (bonum jus) részét illető, és részint a régi honi törvények visszaállításával, részint pedig az osztrák törvények elfogadásával szerkezett javaslata a bizottmány által ideiglenesen Erdélyre nézve is (a székely és szász nemzetek, egy a külön municipalis constitutiokkal bíró városok ebeli jogait sértetlen fennhagyása mellett) azon nézetből véleményeztetett alkalmazhatónak: mivel e részben alap-törvények ugyanazok, és az 1848-beli törvény rendele az által, hogy azon munkákat átvizsgálás és megalapítás végett a hongytilás elibe terjesztetett, némileg teljesített, a minthogy e bizottmány is csak azon alakban kívánta azt elfogadni, melyben a hongytilás helybenhagyását megnyerendi, valamint előre bocsátván azt is: mikép a magyarhoni váltó, és ezzel kapcsolatban levő kereskedelmi törvényeket is azon okból véleményezte e bizottmány Erdélyre is teljes alakjokban kiterjeszthetőknek, mivel e honrészen az alkotmányos élet közbenjött megszüntet előtt sem váltó jog törvényesen behozva, sem pedig váltó törvény székek létesítve nem voltak, a közben jött viszonyok pedig azt multhatatlanul igénylik: egészen más szempontból kell tekintetünk a személyes (facti) pereket, és az alaki eljárást (ordo processualis), ezek ugyan is a separatio után keletkezett Approbatalis és Compilatalis törvényeinkben, diaetalis articulusainkban és az utóbbi illetőleg azon törvényekből alakított s törvény érvényére emelt tabularis instructionban levén megállítva, a magyarországitól lényegesen különböznek.

Ezekre nézve tehát régi törvényeinket és törvénykezési rendszerünket, mely tekintetben hosszabb tájékozás után is semmi azoknak újabb életbe léptetését gátló lényeges nehézségre nem akadunk, egy általános törvényhozási — mind a mellett, hogy annak a jelenkor és a jog egyenlőség igényeinek még nem felelő oldalait el nem is-

merni nem lehet — visszaállítani véleményeztük. Azonban a törvényesen már megállítva levő egyenjogúság alap eszméjénél fogva azon kijelentéssel, hogy a nem nemes osztályról kiváltság szoló törvények elenyészetteknek tekintendők, tehát a nem nemes osztályra nézve is a nemes osztályra nézve fennálló, törvények teljesleg kiterjesztendők; valamint azon határozott nyilatvánissal, mikép törvénykezési rendszerünkbe időnkint becsusztott mindennemű visszaélések, és ugynevezett normalis rendeletek által törvényhozási utján kivül történt módosítások megszüntetnek tekintendők, és csupán a törvények tisztá szabálya leendő megtartandó.

Ebeli nézettünk el a következők:

a) Megbízatásunk az Erdélyben alkotmánysszerűleg létezett hazai törvényszékek és bíróságok helyreállítására, és így a törvényszékek szervezete, és sürgető működésbe indítása, valamint a törvénykezésre vonatkozó, s erre nézve fölmerülhetők kérdések iránti javaslat tételre terjed ki; amél fogva magunkat különben is csupán törvényszabta uton és módon kinevezhető codificaló bizottmánynak nem tekinthetjük, és ha hosszabb megfontolást igénylő új törvények alkotása terére lépünk át, a mellett, hogy eljárásunk a törvényellenesség bélyegét hordaná, eltérnénk megbízatásunk azon előnkbe tűzött lényeges céljától, hogy a törvénykezés és törvényszékek sürgető folyamathatba indíthatatását előmozdítsuk.

b) Mivel mind törvényhatóságaink, mind törvényszékeink az 1848-dik év előtti állásukba levén visszahelyeztetve, azokra nézve egy egy a régítől különböző perlekedési rendszer behozatala zavart idézne elő, sőt gyaníthatólag a törvényhatóságok keblében is viszhangra bajosan tanálna.

c) E bizottmányt valamint az árva ügyet, egy a bünvádi eljárást is teljesleg az 1848. előtti állásukba, tehát ez utóbbira nézve az ügy vezetett inquisitorius processust véleményezte visszaállíthatni, nem lenne tehát czélszerű a polgári perekre nézve különböző eljárást rendezni.

d) Az országbírói értekezlet alaki (personalis) része az abban pontonként fölhozott magyarhoni régibb törvényekre van alapítva, tehát ha az fogadtatnék el, és legfeljebb némely pontjaiban a törvényszékek illetősége tekintetében tételnék átírdomítás, azon törvényeknek teljes ismerete nélkül senki Erdélyben bírósíket nem tölthetne; az itteni perlekedésnek tehát mindaddig szünetelni kellene, míg minden bíró azon törvényekkel s alaposan megismerkedve bírói széket lelkiismeretesen betölthetné, holott régi perlekedési rendszerünkkel ismeretes bírákkal törvényszékeinket jelenleg is elláthatjuk. Ugyanez áll az ügyvédek részére nézve is.

A mi pedig ezen állításunkra felhozható azon ellenvetést illeti, miszerint a magyar váltó, csőd, hitel- és kereskedelmi törvények elfogadása által csaknem ugyanazon törvények betanulása válik szükségessé, melyek az országbírói értekezlet általános polgári perrendtartást tárgyzó javaslatainak alapjául szolgálnak szükségesnek tartjuk megjegyezni egyfelől, hogy miután Erdélynek csaknem semmi váltó- és hitel-törvényei nem voltak, az ide vonatkozó jogügyleteknek pedig sem létezését igazolni, sem felfüggesztését elhatározni kiszámíthatatlan következtési zavarok előidézése nélkül nem lehet, az ezen szabalki magyar törvények elfogadása a feladatunkat megszabó kormányrendelet világos szavai s a tanácskozásunk kezdetén kitűzött irányelvek következtében mellőzhetlen teendők volt; s másfelől, hogy miután biztos hozzáféréssel állíthatjuk, miként az ezen országgrészbéli váltó-, hitel- és kereskedelmi jogkérdések alig tehetik egy tizedrészt az általános polgári kereseteknek, igen nagy a különbség, hogy néhány váltótörvényeséki töltsenek és ügyvédek kelljen-e az új törvényeket betanulni, vagy kivétel nélkül valamennyi al- és feltörvényeséki bírónak és ügyvédeknek.

e) Visszaállíthatni véleményezte e bizottmány régi hiteles helyeinket, egy a megyei assessor és a két kancelláriai íródeákai rendszert, valamint az ügyvédi diplomának a királyi tábla előtti megszerezhetése módját is, — de ezek egy új rendszer beállításával nehezen lennének egyeztetetők.

f) Az 1848-beli törvények a visszakapcsolt Erdélyt régi állásában, a mennyiben az egyesülésnek akadályul nem lenne — későbbi törvényes rendezésig meghagyatni határozták, — tehát régi törvényeinknek és perlekedési rendszerünknek egy általános codificatioig visszaállítása azon törvények szellemével sem ellenkezik. Végre

g) az octroyozás vádját, melytől minden alkotmányos ember visszaborzad, csakis azáltal háríthatjuk el magunkról, mind felülről, mind egyébtől jövőleg, ha egyszerűen, hazai régi törvényeinkben letett alakjogot fogadjuk el, annyival is inkább, hogy törvényszékeink azok szerint lévén alakítva, a már mindennapi szükségégg emelkedett igazságszolgáltatás, haladéknál megkezdhetetők, miáltal gyorsaságát előzünk meg s bizalmat költünk fel, rehabilitált törvényeink iránt. Végre törvényes jogalapra lévén fektetve fennebbi nézettünk, miszerint a perlekedés régi törvényeink szerint létesítések, a hazánkban már eddig is felmerült divergentiát nem mozdítja elő.

Mintán azonban az 1848-diki kolozsvári I. t. czikk az udvari kancellária functiáit megszüntette s azon legfelsőbb akaratnyilvánítás következtében, miszerint a fejedelmi legfelsőbb törvényszék megszüntetésével a kir. kormánysszékre ruháztatassék át a bírói főtáblal, perlekedési rendszerünkben különösen a felebbviteli kérdésben némi módosítások kikérülhetetelnek, e részben az ország különböző helyein eddig fennállott gyakorlatot tekintetbe véve, a következők vélnél megállapíthatni.

aa) Felsőfejmegyében és Fogarasvidéken nem volt partialisszék, csupán generalisszék. Továbbra is így hagyandó.

bb) Miklósvár Al-Székről felebbezés nem a háromszéki derékszékre, hanem a királyi táblára volt. Ez is így hagyandó.

cc) Marosszéken a vármegyei törvénykezési eljárás volt használatban. Ez is így hagyandó.

dd) A fogarasvidéki derékszékről a felebbezés egyenesen a kir. kormánysszékhöz volt. Mivel így elvesztene egy appellatát, felbebbviteli törvényszékké a kir. táblát kellene tenni.

ee) Károlyfejérvár szabad kir. városi tanácsból is a felebbezés egyenesen a k. kormánysszékhöz volt. Ezen törvényszék felbebbviteli bíróságává a k. táblát kellene tenni.

ff) A mezővárosok tanácsaitól a perek az illető megyék derékszékeihez felebbeztettek, de kivételesen a kolozsi, széki, bereczki és gyéres-szentkirályi tanácsoktól a kir. táblára, az abrudbányai és vizaknai tanácsoktól pedig egyenesen a kir. kormánysszékhöz. Kolozs, Szék, Berecz és Gyéres-Szentkirály továbbra is meghagyandók ezen gyakorlatokban, mivel így két felebbvitellel élhetnek; de Abudbányára és Vizaknára nézve első felebbviteli törvényszékké a kir. táblát kellene tenni.

gg) A két oláh falutól a felebbezés a fiscalis directorhoz volt. Jövőre a kir. tábla legyen.

hh) A zálogos fiscalis jószágokat visszakövetelő quindenalis, egy a különböző törvényhatóságokban előforduló határegyenlenségre — és az ugyancsak több törvényhatóságokban előforduló panaszos (spolium) perek első kérelem után a kir. kormánysszék előtt kezdődnek; — a felsőbb rendet által pedig megszüntetvén most a legfelsőbb udvari törvényszék, a törvénykezés rendjével ellenkezik, hogy ugyanazon törvényszék első kérelmi és egyszersmind végképpen határozó törvényszék legyen. Ezen perekre nézve is lehet a k. táblát első kérelmi törvényszékké tenni, csupán azon nehézség adja elé magát, hogy midőn a metalis és spoliosum perek magyar vagy székely és szász törvényhatóságok között támadnak, a szászok a kir. táblán perelni nem lehet; erre nézve czélszerű lenne kimondani: miképp a magyar vagy székely és szász földön keletkezendő ilyenműi perek a kir. kormánysszék legfelsőbb törvényszék által delegálódó bíróságra bizassanak in prima instantia, és arról legyen az appellata akir. kormánysszékhöz.

ii) Az elidegenített tiszta fiscalis jószágokat visszakereső ügy a productionale forumon (Tridicasteriale) szokott kezdődni és a fejedelmi udvarhoz felebbeztetni; — ezen ügyek is appellata nélkül maradnak. Eziránt törvényhozáson kívül rendelkezni nem lehet, de mint ritkán előforduló esetben szükségtelen is provisoriumot megállítani.

kk) A hivateltelenséget bélyegző ügyek az országgyűlésen szoktak kezdődni és a fejedelmi udvarhoz appellatátni; — ezekben is megszűnne tehát az appellata. Erre nézve áll az előbbi vélemény. U. Naszód a törvényhozási egyedül illetékes intézkedésének fennhagyása mellett, Fogarasvidék mintájára rendezendő.

Vége a törvényszékek szervezete iránti véleményadás is e bizottmány kötelességévé tétetvén; — errenéze véleményünk abban központosul: mikép az alsóbb törvényszékek szervezete iránti intézkedés az illető törvényhatóságok autonóm jogköréhez tartozik ugyan, czélszerűnek látna azonban a bizottmányt azon általános elvet kimondani: hogy mivel a nemesi jogoknak a nem nemes osztályra is kiterjesztése a polgári perek minden nemében kétszeres szaporodást fog eredményezni és annál fogva azoknak az eddigi törvényes periódusokon ellátása előre láthatólag lehetetlen leendő, valamint az alsó törvényszékeket, egy a kir. táblát általános multhatatlanul szükséges lenne, am azoknak ily módon szervezését az illető törvényhatóságokra bízván; — a kir. táblára pedig a felség az itélőmesterek mellé elegendő számú előadó töltsők, a kir. kormánysszékből alakítandó legfelsőbb törvényszékhez pedig az elnökön kivül 9 állandó semmi egyéb foglalkozásra mint a perek előadására nem alkalmazandó bíró és 6 királyi pécsettartó-segéd előadó titkokot nevezvén.

Cseréi Farkas, Szacsvai Zsigmond, Jakab Bogdán, Füléi István, Hajós János, Mikó Lőrincz, ifj. Pataki József, Ocsvai Ferencz.

KÜLÖNFÉLÉK.

* A cs. k. országos főtörvényszékek a „Wdr“ szerint utasítást kaptak, melynélfogva a cs. törvényszékeknek hagyják meg, hogy a magyar hatóságokkal általában magyarul levelezzenek, s a magyar hatóságokhoz átküldendő okmányok- és iratoknak magyar fordítását is mellékeljék, ha azt az illető hatóságok úgy kívánják.

* Az első magyar általános biztosító társaság igazgatósága tudatja a részvényesekkel, hogy mult évre az osztalék egy befizetett részvény után 46 forint állapítatván meg, azt vagy Pesten a közpénztárnál, vagy a vidéki főügyvédségeknél az illető szelvény átadása mellett július 1-én kezdve felvehetik.

* Szacsvai Károly börtönben sínlő hazánkfiára vonatkozólag a „S. Bote“ illetékes helyről a következő felvilágosítást adja: Szacsvai K. esztelneki földbírtokost es. katonák esküszegésre csábítás vétkéért az illetékes katonai hatóság f. évi jan. 7-kén elfogatta; 16-kán Brassóba vitték, rendszeres vizsgálatot indítottak ellene, melynek következménye a lett, hogy megesküdtött tanuk bizonyítása folytán a katonai törvényhatóság febr. 22-én nyolcz hónapi börtönré itélte, melyet márcz. 4-kén kihirdetett s foganatba is vett.

* Fogarasról írják nekünk: Egyházunkban gr. Teleki Lászlóért hazánk nagy fiáért Fogarasvidéke egykori követéért f. hó 11-kén tartott meg a gyászistenizést. Hogy a nagy honfi elvesztése feletti bánat mindenki szívében egyiránt élt bizonyított a nagy közönség, mely mindenfelől összesereglett. Közösen szeretett lelkészünk Pánczél Ferencz egy megható és remekül szerkesztett beszédet szentelt a felejthetetlen honfi emlékének; voltak oly pontok beszédében, hol a lélek fájdalma könnyekben nyilvánult, s míg a könyek mián a szent szó türedezni látszék a lelkes ajkain, a nagy vesztésében feljajdult gyülekezet egy siró csoportozattá alakult. Kisírtuk magunkat, de a gyász örök! Béke az üdvözült hamvaira!

* A tordai cs. k. postahivatalt kérjük szépen, leveleinket jövőre ne sziveskedjék felbontani, vagy ha tartalma iránt kíváncsiságot semmikép nem győzheti le, legalább úgy elégítse ki, mint szokás, hogy észre ne vegyük.

* Ifj. Jenei József ur m.-vásárhelyi egyik r. levelezünk kívánatára ezenel nyilváníttuk, hogy a Bodola János urra vonatkozó lapunkban megjelent tudósítást nem az ő utján közöltük.

* A cs. k. orvos-sebész József-akademia 1861/2 évi iskolai évet illetőleg a „S. Boté“ egy hirdetésében előzo-

rolja a feltételeket, melyekről fogva ez intézete a rövidek felvételét. Mintán e hirdetés főkörményszékikéide. de azt az említett lapban senki nem írja alá, kérdjük, hogy voltaképpen ki adta közre e hirdetést?

* Mint a „W. Ztg.” estilapja írja, a dobány egyedáru megszüntetéséről a miniszteri tanácsban szó sem volt.

* A pesti lapok írják: hogy a napokban egy szebeni értekezlet folytán alakult román küldöttség érkezék oda, mely mielőtt sérelmeit s egy román nemzeti congressus megtartásáérti kérvényét Bécsben legfelsőbb helyen felterjesztene, e tárgyan Pesten a román képviselőkön kívül a magyar nemzet jelesbjeivel s különösen Deák és b. Eötvössel is értekezni fog.

* Abaffy Aristid árvegyei, dobrakertületi képviselő egy kölcsönözetről leesés által szenvedett sérülés következtében f. hó 15-én meghalt.

* Pesten több birtokos és képviselő f. hó 13-án anyagi érdekeinek feletti tanácskozára gyűlven össze, Somsich Pál azon indítványt tette, miszerint a tanácskozmány o-hajtja, hogy a Dunántúli kerület érdekében a keszthelyi Gergicon vagy is gazdasági magasabb iskola felállításak. Nevezzenek ki egy állandó bizottmányt, melyben minden megyét két tag képviselje, s mely egy tervet dolgozzon ki, hogyan lehetne ez ohajtást legrövidebb idő alatt létesíteni. E tervet négy hét alatt nyújták be a tudonai tanácskozmánynak, mely a további teendők iránt határozzon. Az indítvány egyhangul elfogadtatott.

* A „Kr. Z.” írja, hogy az Oláhországba menetel f. hó 10-től kezdve még utlevéllel is megnehezült. Az Oláhországba utazók, kiknek száma pár nap alatt is 800-nál többre ment, utleveleket Brassóban a katonai hatóságnál kell hogy láttamoztassák. Egyébiránt a város folyamodott már felsőbb helyre, hogy az utlevél láttamozást saját helyhatóságára ruházná, mi nagy könnyebbségére lenne az utasoknak.

* A pesti ifjuság az olasz szabadság egyik bajnoka Cavour halála emlékét gyászistenizéssel üli meg.

* A cigány nemzet petitiója a magyar országgyűléshez. Elvégre az „Üstökös”-ben a cigányok is petitióba foglalják jogos igényeiket, mely ilyen formán hangzik: „Tekintetes, nagyságos, excellentis uraink stb. Hallottuk, hogy a tks, nagyságos, exctiás urak most osztogatják javában a vajdaságot, ha hát el nem késtünk volna, mi is itt volnánk ám. Tudhatják a tks, nagyságos, excellentis urak, hogy a mi nemzetünk a nagy Faraóktól származott, s ha oda akarnánk menni, a honnan ide jöttünk, hát most is urak lehetnénk. Nem is kívánjuk, hogy a magyar nemzet menjen el, ha nem szeret velünk lakni. Azt sem emlegetjük, hogy Nagy-Idának milyen dícsőségesen püfölték őseink a nagyságos, mltsos németet. Arra sem bivatkozunk, hogy nekünk extra vajdaságunk, extra constitutió stb. volt. Magyarországon. Hanem csupán azért, mert tudjuk, hogy a tks, nagyságos urak úgy meg vannak most szorulva, hogy mindent megadnak, csak kérni kell, bátorodunk követeléseinket tizenkét pontokban felrakni. — E pontokban aztán a becsületes cigány nemzet kívánja többek közt, hogy a cigány nyelv diplomatiái érvényre emeltessek. — Kívánunk külön territóriumot, minden falu végén maguk, rajkóik s paripák számára. — A pandurok töröltesseken el, minthogy azok institutiókkal össze nem férhetnek. — Kívánják, hogy ez a név „cigány” megszüntessék, adjanak nekik e helyett valami más szebb nevet, pl. azt, hogy „novella.” — Ha már külön püspököket nem kapnak is, legalább a primásukat urak hívják. — Mikor hideg van akkor szél ne fújjon, mert az nagyon átjárja a sátort. — Kívánják, hogy a mit a magyar nemzet olyan régen ígér a cigánynak: „huzd rá cigány, disznót adok” valahára tetteleg váltassék be. — S az egészet azzal fejezik be: Ha megadják jó; ha meg nem adják, sopphengyum!

— Leon Plée a Párisban megjelenő Siécle főmunkatársa közelebből három napig Pesten mulatván, Jámor Pál, egyzeruti emigranshoz, a következő levelet intézte: „Ép most irtam Havinnek, a Siécle tisztelt igazgatójának, ime, miknp végezém levelemet: „Mind azt, mit Magyarországon láttam, e szavakba lehet foglalnom: „Erő, gazdagság, költészet, jövendő.”

E négy szó kedves barátom, tökéletes kinyomata gondolatomnak. Hiába keresem gyenge oldalát önök szép hazájának, önök erőteljes nemzetének. Önök szeretik egymást.

Bár egymástól eltérve az ut és eszközök megválasztásában, minden párt egyesül itt a végezlé kivételében, mely nem lehet egyéb, mint Magyarország önállása.

Nemelyek türelmetlenséget árulnak el. Ezt értem.

Mások bár ép oly élénken sóvárgják a szabadság óráját, erősíteni szeretnék előbb az országot, s mint egy urává tenni sorsának mindenekelőtt. Ezeket sem lehet kárhoztatni.

E két vélemény ügyes összeolvasztása által arathat hitem szerint, egyedül diadalt a magyar ügy.

Az elsőnek várni, az utóknak hinn kell: de az egység a kettő közt mérsékelni fogja a szenvedélyt, mely mindent kockáztathatna. Már a magyar államférfiak kivitták Európa becsülését. Ez nagy lépés.

Több ízben átfutottam Olaszhoz és szeretem azt. Higye el ön, hogy erősebbek önök, s különösen jobban elő van készülve Magyarország, mint amaz. Az nem volt egy, midőn a harczt megkezdé.

Es Franciaország támaszára volt szüksége, hogy győzzön, míg ellenkezőleg önök legyőzésére két hatalomnak kelle egyesülnie.

En ezt koránsem bámolom, mivel láttam a magasatos magyar fiatalágot, az erőteljes munkásokat, az ép és pozsgás földműveseket, a gazdag földet, az élénk polgárságot, a szeretetre méltó nemességet, mely oly gyengédén kőti a szegényt a gazdaghoz, és gazdagot a szegényhez.

S azért, minél tovább elmélkedem, annál inkább meggyőződöm a felől, hogy csak a viszály akaszthatná meg önök haladását. Akaszthatná meg, mondom, mert mi Magyarországot illeti, azt elveszhetlennek hiszem.

Isten legszebb remekmúvét, legeredetibb munkáját nem engedheti elveszni.

Bátorság tehát és bizalom! —

Önök kimondhatlan nagy szolgálatot tesznek Európa ügyének, ép oly bátor, mint férfias tartások által.

Higye el ön, egészen át vagyok batva egy szabad Magyarország szükségességének gondolata által.

Multkor elbuktott, de a koholmányok és tévedések irányában elenyészek.

Tovább szerettem volna önök közt maradni, de a kötelesség máshová hi. Azonban, habár sóhálványomra kellene változnom, gyakran vissza fogok utamban fordulni, hogy lássam még többször ezt a szép országot.

Magam ismeretlennek hittem itt, és csak barátokat találtam. Köszönetem és kézszerítésom nekik! — Régóta küzdök önök ügyéért; remélem, hogy ezután érte nem küdenem, hanem csak tapsolnom kell Magyarhou diadalma felett. (P. N.)

Nyiltér. A politikai nagy mozgalmak ideje az, midőn kisebb nagyobb tényezők — ha az ügyet hátulsó gondolat nélkül, igazán szolgálói kívánják — nem lehet, hogy a győző fél előtt politikailag büntetlenek maradhassanak; hogy a pártok és ellenséges elemek élet-halál küzdelmeiből vérző sebek nélkül kijuthassanak.

Amde az lehet, kell is hogy legyen, miként a nagy elvek bármely kicsiny képviselői, az eszméhez, melyet lobogójukra tűztek, méltók maradjanak; hogy jellemük tisztá, mocsoktalan legyen.

Az eszme előharczosaí rendezen a mártyr-koszoru dícsőségére számíthatnak. Nem irigylendő ez, mely mindazon javaknak, melyeket az emberek élveznek; mindazon érdekeknek, melyek a földön külső boldogságot adnak — többször a lélek nyugalma is meg nem menthetve — földáldozása árán szokott megszerzethető lenni. Az igazságérti halál, kinos élet, vagy együtt az, a mi erre följogosít. És ha ilyen nemű földáldozásoknál a jellem tisztasága is hamis utakon kétségbe hozathatnák: akkor az ily Prometheuszoknak mesés kínai nem volnának másképp indokolhatóak, mint a bűnök megdönthetetlen uralma, oly machiavellismus által, melynek nyomása alatt a becsületességnek, az érénynek szomorú rendeltetése volna a méltatlan kinszenvedés fatalistikuss szerepére kárhoztatását, jámbor tehetetlenségében szánandó resignatioval örök időkre tűrni.

Az igazság, az emberi és népjogok újabb időkben gyakoribb, s döntőbb diadalai följogosítanak egy szebb, egy boldogabb jövő föltevésére. Ezen boldogító hit enyhíti a mult és jelen fájdalmait! sőt a gyöngébbeknek is erőt ad a kitartásra: de nem orvosolhatja azon sebeket, melyeket jellemünkön a rossz akarat, a rágalom kívánt ütni. Ez nem a jövő földadata, mely fölöttünk íté. Ez a jelen kötelessége: a sajtóé, a közvéleményé, melynek az igazat föl kell derítenie.

Ezen érdemben legyen szabad a haza nagy közvéleménye előtt szót emelnem a rágalom és reactionarius ármány azon fondorkodása irányában, mely nemcsak a 12 évi rémuralom alatt a hatalomtól pártfogolva — mint az erdő vadát üldözött, földönfutóvá tett a szó teljes értelmében, kit mint a védtelen vadat sem törvény, sem valami polgári hatalom, kit végtet-szerűleg legtovább Zilah városa feledhetlen polgárainak hő hazafi keble védett — de jelenben a pseudo-alkotmányos átalakulás korszakában bizonyos morális nyomást kísértett meg irányomban. Tagadhatlanul mélyen fájt és fájlakemnek. De a kigyó reszelőbe harapott, mennyiben az igazság ezuttal aczélosabb volt és lesz az ármány fulánk-jainál. És a viszonyok sem láttának sem fenn, sem alatt az elnyomó, az ármányos tervek kivételére kedvező hatást sal lenni.

Ugyanis 1849-ben négy hónapos szabad csapatom a Kolozsvár, Torda, Maros-Vásárhely közötti postavonalat (az út Kolozsvártól csak Tordáig, illetőleg Egerbegyig levén szabad) az akkori több helyütt éspontosult ellenséges elem szétzúzásával megnyitván, s a Mezőség közepétől Marosig a háborítlan közlekedést föntartván: a csapatom mellé kirendelt polgári biztosok — rendre az illető szolgabírák és esküdtjei egy vagy két mellőlük rendelt csapatbeli tiszttel, az én közvetlen befolyásom nélkül — nem levén sem időm csapatom rendezésére s badi gyakorlatai nehézkimerítő munkájával elfoglalva, sem bajlalom ahoz — szigorú, lelkiismeretes vizsgálótartott azok ellen, kik a törvény, a morál s minden szelidebb emberi érzelmek megtapodásával a hazát vérbe, lángba borították; azon bizottmány a büntetés elhatározta, s velem tudatva a szükséges assistentia végett végrehajtotta. Habár a büntetés azon egyik elve: „kegyetlen az a ki szelid, mikor büntetni szentség” nem vala előttem ismeretlen — elvem mégis az volt, mi a XVI dik százdbeli nagy jogtudósunknak is becsületére válik: „hogy inkább a bűtös büntetlen maradjon, hogysem az ártatlanság szenvedjen.”

Mihelyest csapatom fölfegyverzése s begyakorlása annyira baladott, hogy nem csupán a gverilla csatározásokat sikerrel tehetze; de már a rendes hadjáratokban is résztvehetett — 1849. ápril elején, több mint 1200 ad magammal a rendes honvédseregbe léptem — tevéen zászlóaljam a II-ik honvéd vadász-ezred 2 dik zászlóalját. Zászlóaljam századainak egyrésze Fehérvár alá, és ezen vonalt védő magyar hadsereg különböző pontjaira vezényeltetvén.

Az akkori ellenséges elem bizonyos töredéke — minekutána orsz. kormánybiztos, egyik nemes voltanunk Csányi Lászlónál reactionarius kísérleteivel nem boldogult: az erdélyi hadak hő vezérének panasza által általában és részletesen — az orosz invasio erre kedvező kilátást nyújtván. A fővezér fölharagudt: miért hogy az általa parancsolt amnestia meg nem tartott. S többek között, kikre hatalom köre kiterjedett, engemet is kívánt büntetni. De a fővezér által idő előtt, önbatalmílág kimondott amnestiát Magyarország kormányzója és a képviselőház desavonálta.

En tehát irtam a kormányzóknak és hadügyminiszternek. Az akkori kétségbeesett helyzetben is Pesten irányomban, a döntő körökben nagy rokonszeny volt. A kormánytól azon szóbeli rendeletet kaptam, hogy menjek körébe, jutalmazni kívánva előléptetéssel méltányolt hűségemet, becsületességemet. Megindultam. De az orosz sereg már hazánk szívében dult. A dícső férfival már ekkor nem találkozhattam.

Ezen episód valóságára nézve hivatkozhatom honvéd

vadász-örnagy Sebesi Istvánra. Ugy hozta a véletlen, hogy ezen ügyben egyik közvetítő ő legyen. Ő még él, s lovasias jelleme kezesekedik az igazság felől.

A mellett föl hívok mindenkit a haza nagy közvéleményének bírószeke előtt, lépjenek ki a nyilvánosságra igaz adatokkal, miszerint valakit javaitól megfosztottam; valamely ártatlant büntettem, sőt hogy én önbatalmílág valakire bár érdemlett büntetést szabtam volna???

Minden baka tudomásomra nem jöhetett kihágásaért felelősséget sem Isten sem ember előtt természetesen nem vállalhatván.

A rágalom gyáva, rossz szellem tulajdona. Az igazság nem fél a napvilágtól. Torda, június 14-én 1861.

Szabó Lajos.

POLITIKAI HIREK.

— A milanoi községtanács Cavournak a nevét viselő piacon bronz emlékszobrot állít, a költség fedezésére 80,000 lírát utaltványozott. A pénzesarnokba is állítanak emlékszobrot számára. A turini képviselő kamara az elbuny nagy hazafi márvány szobrát a gyűlési palotában állítatja fel.

— Florenczben, épen Cavour halála napján, az urnapi menetet az ultramontanok arra használták, hogy osztrák és nagyhercegi rendjelekkel boszantsák a jóérzelmű közönséget; a nép elkezdett fűtyölni és a feketesárgákat megróhanta; ezek az egyházza futottak; főleg Corsini hget kergették, de ez aztán a Maldini-palotába szaladt, melynek ablakait a nép beverte. Az érsek kocsiját is meghajlalták.

— A „Tr. Ztg.” szerint, mihelyt a Garibaldi betegségéről költött hír elterjedt, Genuából rögtön küldöttség ment Caprerára megtudandó, ha e leverő hír igaz-e, s azt is, való-e, hogy Amerikába szándékoznak. A nemeslelti honfi azt felelte, hogy míg hazája védelmekarját szükségli, idegen ügyért nem kel harezra. E hirt őrméll fogadták és ünnepléses menetet rendeztek, estére a város örömet nem parancsolt világítással jelenté ki.

— A francia fiatalág olasz testvéreikhez adresset küldött, melyben egységre, a küzdelem előtt nyugalomra, de ha harc órája ütött, oroszláni bátorságra kitartásra biztatja. „Azon nép, mely nagygyá akar lenni, mint a hősek a szerencsétlenség iskolájában kell hogy neveltessek.”

— Londonból jun. 11-kéről írják a „M. O.”-nak: „Cobden, parlamenti tag, tegnap reggel 10 órakor a Mednyánszky ezredes lakásán találkozt, az itt időző honfittársaim legjelesebbjeivel u. m. Klapka és Kmetty tbkok és Vukovics miniszter urakkal, a társalgás, mely d. u. 2 óráig tartott, leginkább hazánk jelen helyzete s az Olasz-hont legközelebb érte csapás körül forgott. A jeles angol, ki nemrég Afrikából visszatérte után nagy ünneplésséggel ajándékozott meg London városa polgárjogával, s ki ügyünknek már régi barátja — most is nagy melegséggel nyilatkozott ügyünkrol, melyhez ő sok szép reményt köt. A többek közt azt mondá, hogy: az angol közvélemény oly jól van értesülve a magyarok állapotáról s ügyeirel, s az angolok általában annyira rokonszenveznek a magyar néppel, hogy ő nem hiszi, hogy bármelyik angol miniszter is merne valamit tenni a magyar ügy és nép ellen, s ha tenne, úgy hetekig sem bírná magát a kormányon tartani. Azon miniszterium ellenben, mely segédkeztet nyújtana, avagy morális befolyásával segitné Magyarhon függetlenségének helyreállítását, a parlamenti többség és az egész nép helyeslésével találkozni. Kossuthról is nagy tisztelettel nyilatkozott.

Dunlop urak visszabiztatása itt igen rossz hatást idézett elő az ausztriai kormány irányában a társadalom minden köreibben. A Weekly Dispatch megjegyzi, hogy Rechberg gróf kérése igen naiv. Itt azt bírlik, hogy Dunlop urat egy Price nevű ur fogja felváltani, kivel ugyan szinte nem sokat nyrend az osztrák kormány. Klapka a tbk még mindig itt időzik, s biztosan tudom, hogy még pár hétig itt fogja tartóztatni azon ügy, mely miatt ide fáradozott. A karsi hősn (Kmetty) sem az idő, sem a syriai lég nem változtatott, ő mindig a tüzes és edzett hős, mintha csak tegnap fejezte volna be a lugosi csatát, mely, hiszszük, nem volt utolsó a magyar csatái közt. Egyelőre itt marad.”

— A „Daily News” Ausztrához intézett vezérézikében inti a bécsi kormányt, hogy Magyarország irányában erőszakos eszközökhöz ne folyamodjék. „Ferencz József császár, — ugymond, — ha nem is miniszterei, de a körülte forgó katonák és sok udvaroncz bizonyosan arra fogják unszolni, hogy a magyar országgyűlést oszlassa föl, ostromálapotot hirdessen s a nemzeti mozgalmat fegyveres hatalommal fojtja el. Ily intézkedést én egy némely angol is legbiztosabbnak itélne, pedig az még sem lenne egyéb, mint öngyilkos ténye a dynastiának. Legkedvezőbb esetben ugyanis Ausztria győzelme Magyarország fölött a monarchia romlását szülné; Ausztria ereje, a küllellenség irányában, saját hibája által meg lenne szíbasztva, a magyarokat pedig mégis éppen oly kevéssé sikerülne megbajtania, mint 12 éven át folytatott kényszerpolitikájának sem sikerült. Sőt a mi több, a császári ház iránti ragaszkodásnak végszíkrajja is menthetlenül kialakudnék, s az országban nem lenne többé semmi mérsékelt, semmi loyális párt. És mindez — jegyezzük meg — a legkedvezőbb esetben következne be, akkor t. i. ha Magyarország a nyílt harcban vesztet találna lenni. Ez azonban korántsem valószínű. Sőt azt lehet inkább föltetni, hogy a magyaroknak a külföldön szövetségeseik akadnak, kiknek beavatkozása a harczt okvetlenül európai háborúvá változtatná.”

— Lengyelországban az izgatottság koránt sem csillapult le, sőt a népség az uralgó félrendszabályok miatt hovatovább mind türelmetlenebb lesz. N a z i m o v vilnai kormányzó kegyetlen szigorral jár el, kimélet nélkül löveti a munkásokat kik honfi érzelmek tanúsítanak, s közrendeleteket ad ki a nemesség megrettetésére. Újabb tudósítások nagy eseményeket helyeznek kilátásba.

Ujabb Zágráb, 17. Az országgyűlés mai ülésében megkezdett a Magyarország csatlakozás kérdése feletti vita. Elvben késznek mutatkozik az országgyűlés a feltételes unióra. A középponti bizottmány határozati javaslat: 1848-ban jogilag minden kapocs megszűnt, kivéve a közös királyt, koronát és koronázási ténnyel s az 1847-ik alkotott alkotmányos állam s alaptörvények közösségét. Mindazáltal a hármaskirályság kész előnyeinek tekintetbe vételével szorosabb államviszonyba is lépni Magyarországgal, ha ez annak önállóságát, függetlenségét és valódi s várható területét feltétlenül elismeri, minek folytán a nemzetközi szerződés a két országgyűlés egyenlő számú küldöttei által megállapíttatnék.

F. hó 14-én Fontainebleauban miniszteri tanács volt, mely szabályozta az olasz királyság elismerését. Ebből az következik, hogy az elismerés már korábban el vala határozva. Azért írja Palmerston közlönye a „Morning Post”, folyó hó 13-ról: „az olasz királyság elismerését Franciaország részéről véglegesen megállapítottnak lehet tekinteni.” A „szabályozás” abban áll, hogy az elismerés, némi fentartással mondatik ki Rómát illetőleg, mely még most legalább in statu quo marad. Az elismeréshez nincs semmi feltétel köve, mert ez által Franciaország is felelősséget venne magára.

Az „Indep.”-nak táviratozzák Bécsből, hogy a magyar országgyűlés feliratának vétele után

Ferencz József császár manifestumot fog kibocsátani, melyben nézeteit és akarátját, a magyar királyságot illetőleg, elmondja.

Uj-York, jun. 5. Hírszerint a fölkelők Harpers Ferryt odahagyták. Az egyesült-államok serei tovább vonultak. Virginiában, Washingtonban és vidékén 50,000-nyi szövetséges csapatok állanak.

Fogja-e Kossuth a felsőházhoz fölbbezni az ügyét, előre nem mondható. Az eddig hozott és megerősített ítélet az angol törvénytudósok és lapok közt ugyanannyi ellenséggel bír mint védelmezővel.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(175)
884 eln. 1861.

Hirdetmény.

Az osztrák szabadalmozott nemzeti bank-igazgatósága az 1861-diki első félévre első osztályt, minden bank-részvény után, huszonnyolcz osztrák értékű forintban mérte ki.

Ezen osztályt folyó évi július 1-től kezdve az igazgatóság bécsi részvény-pénztárából kivehető.

Mi is a nemzeti bank-igazgatóságnak folyó hó 14-éről 4904 számú jegyzék-irata folytán ezennel közhírré tételik.

Kolozsvárt, június 18-án 1861.

A kir. főkegybíró elnökségétől.

(177)
21-25 2s
1861.

Hirdetmény.

A cs. k. hadügy-miniszterium 14-ik osztályától folyó év majus 27-ről 1514 sz. alatt kelt leiratánál fogva, a József gyógyszeri és sebészeti főtanodában nevelédek az 1861/62-ik tanulási évre a magasabb és alsóbb tanfolyamra fognak fölvenni, s még pedig a fizetési és katonai (szabad) helyekben.

A bővebbi felvételi feltételek és más megkívánlatok tulajdonát az „Erdélyi Híradó” hivatalos értesítő folyó hó 17. 21 és 25-én megjelenő lapjában megláthatni.

N-Szeben, június 12-én 1861.

A cs. k. erdélyországi katonai főparancsnokságtól.

(174)
Sz. 2494.

Hirdetés.

Az alant következő jegyzék azon pénzes leveleket tartalmazza, melyek a választói tordai és dévai postahivataloknál 1859 és 1860-ik évben adtak fel, de nem történhet kézbesítés végett oda ismét visszaküldettek.

Ezen levelek az alólírt cs. k. posta igazgatóságnál, ezen hirdetés napjától számítható 3 hónapok alatt, a feladók — vagy pedig azok által, a kik ebbéli jogait érvényesíteni képesek — a feladási vérvény előterjesztése mellett és azon pecsét előmutatására, a melylyel a levél pecsételve volt, úgy szinte az illető levél-letétele mellett átvethetnek, ellenben ezen határidő lefolytatán az ezen levelekben talált pénzösszegek a helybeli cs. k. posta igazgatósági pénztárnál a kincstár részére számba vétetődnek.

tétel szám.	a feladási postahivatal	a levél czíme.	rendeltetési helye.	pénzbeli foglatatja		levél díj.	
				frt.	kr.	frt.	kr.
1	Válaszut	Kiss Miklós	Jaroslan	2		21	
2	Torda	Utz	Kiva	2		35	
3	"	Pap Vasil	Verona	2	10		
4	"	Zandy Juon	Boizen	1	5	17	
5	Déva	Viczent Albert	Arnoldstein	1		15	
6	"	Bobera	Gros-Scheuer	3		9	
7	"	Stojka	Weltz	2		16	
8	"	Wassik	Mantua	1		15	
9	"	Kovács	Vilach	3		15	
10	"	F. Toma	Pest	1	5	13	
11	"	Thoma	N. Szeben	2		9	
12	"	Lupsa	Spital	2		17	
13	"	Topol	Arnoldstein	1		15	
14	"	Lázár	Hermago	2		15	

Az erdélyi cs. k. posta igazgatóságtól.
N-Szeben, június 9-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

(178)

Elorzott lóvak.

(1-3)

Folyó hó 18-ra virradó éjen Korpádról a mezőn levő akolból elloptak két kanczát: egy kancsát, mintegy 20 éves, 15 markos, az első jobb lábszára csikó korában el lévő törve, vastagabb a másiknál, két hátulsó lábára szárcsa, homlokán csillag; a másik kised paraszt kancsa, homlokán csillag, a hátán két fehér folt. Mindkettőnek idej kis csikója, de ezek nem vitték el. A bősületes felfedező vagy utbaigazító, illő jutalomra sz. mitva jelentkezzék korpádi birtokos Ferenczi Lászlónál, vagy a kolozsvármegyei tisztségénél.

(37) | 20/6 |

WOLFF J.

(6-12)

„MAGYAR KIRÁLY” című gyógyszer-tárában Kolozsvárt legjutányosabb gyári áron, és eredeti friss minőségben találhatók:

Mindenféle hasonszenvi, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szerekben is. Különbféle ruggyantából, (Kautschuk) sebészeti eszközök.

Ujabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

Különösen:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR, dr. Göllis-től Bécsben. Valódi SEIDLITZI POR. Valód friss csukamáj olaj.

(Dorsch Leberthran-Öhl) Palackokban, és font száma.

Bilini szeletkek, emésztő szer. **Gilisza Choccoládé** és pogácsák.

STEIER FÜNEDEV, mellbetegeknek. Valódi augsburgi élet-essencia.

dr. Kiesow-tól. **Ideg- és izom-essencia** G. J. Engelhofertől.

Növény fog-essencia Thausig bécsi fogorvostól.

(149)

A t. szülőknek.

(3-6)

Az általam feltalált és gyermek betegségek gyógyításánál nélkülözhetlen, a testre oly káros befolyású gilisztákat bizon elűző és ezen tulajdonai miatt általán kedvelt és már elhírhedt „**gilisztá chokoládé**” ismeretű és használatára vonatkozó utasításokkal együtt, kapható ezen t. bizományosaimnál: Brassóban: Fabik Ede gyógyszer, Gy. Sz. Miklóson: Frölich gyógyszer, Hátszeg: Mátéfy Béla gyógyszer, Károlyfejevárt: Benich gyógyszer, Károlyvárt: Sander R. gyógyszer, a „Csillag” hoz, és a vár-gyógytárban, Kolozsvárott: Schütz Károly, Maros Várárhelyt: Burdats Alaj. gyógyszer, Nagy Enyeden: Bisztritsán Sándor, Szil. Somlyón: Végh Mihály, Ruszka és társa Krézan gyógyszer, Sz. Udvarhelyt: Betzási Manó.

Króczér Ágoston, tokaji gyógyszerész.

(61)

20/6 1861.

(4-40)

Legújabb cs. k. szabad. készítményei a diszgyógyszerészetnek a pipereasztal számára.

NÖVÉNYI SZÁL-HAJKENŐCS.

Ezen, a vegyészeti kir. tanárának Berlinben Dr. LINDES-nek felhatalmazása mellett a legcélszerűbb mű-vegytani eljárás szerinti nagy gondal tiszta növényi vegyreszekből összeállított szál-hajkenőcs igen jótékonyan hat a haj növesére, miután azt hajlékony ságában fenntartja s nem hagyja kiszáradni; e mellett a hajnak szép természetes fényt s nagyobb ruganyosságot kölcsönöz, míg másfelől egyszersmind a hajválasztékának a maga alakjában fenntartására is különösen alkalmas.

A cs. k. szabad. növényi szál-hajkenőcs csak eredeti darabokban árutatnak melyeknek leltet jegyei zöld és arany bronzban vannak elkészítve.

Ara egy eredeti darabnak 50 kr. o. é.

A fentebbi szépségügyi szerek beltartalma fölöslegessé tesz minden további magasztalást; — egy kis kísérlet elegendő arra nézve, hogy ezen közhasznú szereknek célszerűsége és jeleségéről mindenki meggyőződhesék — Valódi minőségben kaphatók egyedül csak:

Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Buchler A. Enyeden: Bisztritsányi A.; Erzsébetvároson: Schmidt A.; Hátszeg: Mátéfy Béla gyógyszer; Károlyfejevárt: Rusz János; Kőhalomban: Melas Ed. F. gyógyszer; Maros Várárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz. Ujvárt: Placsinár és fia gyógyszer; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepsi-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz. Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer; Szeredán: Gözsy A.; Sz. Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

Erdélyhoni jogtudomány, írta Dózsa Elek jogtudor. Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv **Magyar magán-jogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.** A három kötet ára 6 frt o. é.

A magyar birodalom alaptörvényei, magába foglalva a Magyar- és Erdélyországra szóló „**pragmatica sanctio**”-t. Az eredeti deák szöveg mellé vetett magyar fordítással. Közjogtani segédkönyvül kiadta **Toldy Ferencz** Ára 1 frt 20 kr.

Törvénytudományi műszótár, közrebocsátja a magyar tudós társaság; második bővített kiadás, 2 frt o. é.

Erdélyország nagyfejedelemségének újabb országgyűlési végzése (Articuli novellares dietales) 1744—1811 magyarosította s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosította dálnoki **Incze József.** Ára 2 frt 50 kr., köve 3 frt.

József Miklós legújabb regénye MÄSODIK RÁKÓCZI FERENCZ. 6 kötet. Ára 6 frt.

Deák Ferencz beszéde. Ára 12 kr.

Deák Ferencz arcképe ára 1 frt.

Gr. Battyáni Lajos arcképe 1 frt. DIPLOMA LEOPOLDINUM articuli Dietales 1791

&

Articulus III. anni 1744.

super hereditario auguste domus Ausriacae utriusque secus jure et successionem.

Egy füzetben 60 kr.

Szervezeti javaslat, az erdélyi ev. ref. főtanodák rendezésére. Bizottsági megállapítás nyomán dolgozta: Gáspár János, n-nyedi neveléstanár és iskolamesteri képezde-igazgató. Ára 60kr.

A gymnasiumi oktatásügy története a magyarországi helvét hitvallásnaknál, különös tekintettel a hely. tanároknak Pesten 1860-ban tartott egyetemes értekezletére írta Szilágyi István. Ára 1 frt (a mármaros-szigeti és sárospataki tanári nyugintézet javára).

Magyar hadvezérek ARCKEPCSARNOKA

14 arckép 1 lapon u. m. Klapka, Damjanits, Bem, Vetter, Nagy Sándor, Aulich, Mészáros, Dembinszky, Guyon, Kiss Ernő, Dessewffy, Leiningen, Török, Perczel Mór. Ára 2 ujforint.